

בע"ח (חיפה) 21966-01-13 - מאיר פיסו ו-16 אח' ואח' נ' מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ המחלקה לתיקים מיוחדים

בע"ח (חיפה) 21966-01-13 - מאיר פיסו ו-16 אח' ואח' נ' מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ המחלקה לתיקים מיוחדים מחוזי חיפה
 בע"ח (חיפה) 21966-01-13
 1. מאיר פיסו ו-16 אח' נגד

מדינת ישראל - אגף המכס ומע"מ המחלקה לתיקים מיוחדים
 בית המשפט המחוזי בחיפה משפט
 [03.05.2013]

בפני כב' השופט רון שפירא
 החלטה

ביום 27.2.13 ניתנה החלטה על ידי בית משפט זה, בבקשה שהגישו המבקשים בהתאם להוראות סעיף 74 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב - 1982 (להלן: "החסד"פ"); במסגרת אותה החלטה, דן בית המשפט בבקשתם של המבקשים לקבל לידיהם רשימה של כל החומר שנאסף במסגרת חקירה וכן רשימה מפורטת של החומרים הכלולים בתעודות חיסיון אשר הוצאו על ידי שר האוצר והשר לביטחון פנים. באותה החלטה פירט בית המשפט את נסיבות כתב האישום, את נתוני הייחודיים של ההליך המתנהל בבית משפט זה, לרבות ההיקף החריג של חומר החקירה, ובסיכומו של דבר הורה למאשימה להמציא רשימת חומר חקירה, הערוכה בהתאם לאמות מידה שנקבעו בפסיקה, וכן להמציא פרפראזות של אותם חומרי חקירה אשר יוגדרו כחומרים חסויים. בהמשך הוגשה בקשה נוספת, היא הבקשה שבפני, במסגרתה טוענים המבקשים כי למעשה, לא קיבלו רשימה בהתאם להנחיות בית משפט זה בהחלטתו מיום 27.2.13. טענתם של ב"כ המבקשים הייתה, בתמצית, כי הגם שנמסרה להם רשימה, הרי שהרשימה אינה מפורטת דיה. מעבר לכך, טוענים הסנגורים, כי התברר להם במהלך חקירתם של עדים מהותיים, כי הרשימה אינה מלאה וכי חסרים חומרי חקירה שלא נמסרו להגנה מבעוד מועד. בין לבין הוחל בשמיעת הראיות. ביום 3.4.13 הציגו הצדדים את עמדתם בדברי פתיחה, ולאחר מכן הוחל בשמיעת הראיות, כאשר ישיבות הראיות מתקיימות בתדירות של פעמיים בשבוע, למשך יום שלם.

בדין בפני, שהתקיים ביום 21.4.13, טענו הצדדים לעניין רשימת חומר החקירה. יצוין כי הוצגה לעיוני הרשימה המעודכנת שנמסרה לסנגורים. ב"כ הצדדים טענו ארוכות. ניתן לסכם את טיעוניהם בקצרה, במובן זה שלמעשה, טוענים הסנגורים כי הרשימה אינה מפורטת דיה, וכתוצאה מכך נפלו תקלות של השמטות חומרי חקירה ברשימת חומר החקירה. הסנגורים מדגישים כי אין להם טענות כנגד הפרקליט המטפל. אלא שלטענתם, ככל הנראה עקב ההיקף הרב של חומר החקירה במקרה זה (ומדובר בעשרות ארגזי מסמכים), לא עלה בידי המאשימה להגיש רשימה שהיא מפורטת דיה, ואף נשמטו חומרי חקירה. לעניין זה הוצג לעיוני מכתב אשר נכתב אל הסנגורים על ידי עו"ד הגב' אסתי ששון, מהמחלקה המשפטית של אזור המרכז ותיקים מיוחדים ברשות המסים. מהמכתב עולה, כי אכן היו תקלות טכניות, בעטיין לא הועברו ע"י גורמי החקירה לידי המאשימה צילומי חקירות של עד מרכזי ומטעם זה גם לא העבירה המאשימה לסנגורים את הצילום הנ"ל, ואלו אף לא נרשמו ברשימת חומר החקירה. כך מאשרת הגב' ששון כי קיימים בנוגע לעדים אחרים חומרים, אשר עקב תקלות כאלה ואחרות לא פורטו ברשימת חומר החקירה (ראו למשל את התייחסותה לתיעוד החקירה של מזל טפירו, וכן את האמור בסעיף 4 למכתבה).

אין צורך לחזור במסגרת החלטה זו על ההלכות שפורטו בהחלטה מיום 27.2.13. אין גם צורך לחזור על חשיבותה של רשימת חומר חקירה, המיועדת, בראש ובראשונה, לגורמי התביעה כדי שאלו יוכלו לוודא שאכן כל פעולות החקירה וכל תוצרי החקירה הגיעו לידיעתם. רק לאחר מכן אמורה רשימת חומר החקירה לשרת את ההגנה כאמצעי לבקרה על פעולות חקירה שבוצעו ועל אופן התנהלותה של התביעה. כפי שעולה ממכתבה של הגב' ששון, הרי שרשימת חומר החקירה שהוכנה עבור המאשימה, לא הייתה מלאה ומכאן שהתביעה עצמה חסרה בחומרים, וממילא גם הסנגורים.

אין חולק, ועל כך מסכימים כל הצדדים, כי במסגרת הליך זה לא ניתן להתנהל כפי שמקובל בתיק פלילי "רגיל", שמספר העדים והמסמכים בו מצומצם. במקרה שבפני מדובר בפרשה סבוכה, וכפי שפורט בהחלטה מיום 27.2.13, בכתב האישום עדים רבים וכמות חריגה של מסמכים. התקלות שעניין בהעברת רשימה מלאה שתפרט את כל המסמכים בצורה ברורה, הם פועל יוצא של ההיקף האדיר של החומר. עם זאת, לא ניתן לראות בכך צידוק לתקלות של חוסרים בחומר שהועבר לסנגורים, ולא ניתן לקיים הליך פלילי בו יישמרו זכויות הנאשמים, כאשר אין ברשותם רשימה מלאה, אשר המאשימה יכולה לאשר כי היא רשימה מלאה, באופן שבו יוכלו הם, לאחר עיון ברשימה, לוודא בשלב ראשון כי כל חומר החקירה נמצא בפניהם, ובהמשך לשקול, לפי הצורך, להגיש בקשות שעניינן הסרת חיסיון, עיון במסמכים שסווגו כחומר שנאסף ושאינו חומר חקירה וכיוצ"ב.

כאמור, שמיעת הראיות כבר החלה. הסנגורים אף הצביעו על כך שבמהלך עדויות של עדי תביעה מהותיים, מתברר להם מתוך חקירתם של עדי התביעה, כי קיימים חומרים שלא הועברו לעיונם. דבר זה אינו ראוי, ואף יתכן שיהיה בו בעתיד כדי לבסס טענות כאלה ואחרות שעניינן פגיעה בזכויות נאשמים ובהליך התקין, על כל המשתמע מכך. בנסיבות שנוצרו, ומאחר ומדובר בתקלות שהן, ככל הנראה, פועל יוצא של ההיקף האדיר של תוצרי החקירה, נראה כי יש לפעול בתיק זה בצורה שהיא מעט שונה מהמקובל, באופן שבו מעבר לרשימת חומר החקירה שכבר הועברה לסנגורים, יועברו רשימות חומרי חקירה משלימות. עוד ראוי שהצדדים יגבשו הסדר לעניין סדר שמיעת העדים, באופן שבו עדים אשר קיים ספק בנוגע לחומרי החקירה בעניינם, יעידו בשלב מאוחר יותר.

כדי למנוע את הצורך לעכב את שמיעת הראיות וכדי למנוע צורך בהכנה של רשימת חומר חקירה חדשה כוללת (זאת מאחר ובעיקרם של דברים הוכנה רשימה מפורטת, אלא שיש בה חוסרים), אני מורה כדלקמן:

המאשימה תעבור שוב על רשימת חומר החקירה אשר הועברה לעיון הסנגורים (הרשימה המתוקנת), ותכין פירוט משלים של המסמכים אשר מופיעים שם תחת כותרות כלליות, בלא פירוט של טיב תוכנם. כך למשל (וזאת כדוגמה בלבד), בפרק רשימת קלסרים, ארכיון מע"מ חיפה + ארכיון מס הכנסה, מצוינות כמויות של קלסרים, לאחר מכן נושא הקלסרים תחת כותרת, ובהמשך נרשם "לעיון והעתקה" וכן מספר אב"ת. רישום זה (אשר על פי הנטען לא היה חלק מרשימת חומר החקירה המקורית) אינו כולל כל הבהרה בנוגע לתוכן הקלסרים הנ"ל, ויש מקום לפירוט. יצוין כי הפריט הראשון ברשימה זו, שעניינו 78 קלסרים העוסקים באישורי החזרת סחורה, אינו יכול להיחשב כפירוט מספיק לתוכן של 78 קלסרים, תחת כותרת של נושא הקלסרים. כך עוד, וגם זאת כדוגמה בלבד, ב.ע. 346 א', תת-סימון ה', נושא כותרת "מסמכים הנוגעים להתנהלות מול בית משפט". מדובר בתשעה עמודים. לא ניתן להבין מהכותרת הנ"ל מה טיבם של המסמכים. דוגמאות נוספות - ב.ע. 338 עד ב.ע. 345, מפרטות כמויות של קלסרים והצבע של תעודות המשלוח שבהם. לא ברור מה מהות הקלסרים הנ"ל; בפירוט של דו"חות פעילות המודיעין, תחת הסימון 646/11, 398/11, לא הוזכר בפרפראזה טיב הפעילות המודיעינית או כל ציון אחר שיבהיר את מהות הנושא; כך גם לגבי מסמכים ב.ע. 334 ב', שהם מסמכים חסויים. ציינתי מסמכים אלו המפורטאים ברשימה רק כדוגמה, מאחר וקיימים עוד רבים כאלה בחומר החקירה. בהתאם, יש לערוך רשימה אשר תפרט את תוכנם של אותם פריטים. ככל שמדובר במסמך גלוי יש לפרט את תוכן המסמך/קלסר בתיאור מפורט יותר, וככל שמדובר בחומר שהוא חסוי הפירוט צריך להיות בדרך של פרפראזה מתאימה.

בהמשך, הסנגורים יפנו למאשימה בבקשה, שתפרט הפניות נקודתיות לגבי סעיפים ברשימת חומר החקירה שתתוקן, אשר לטענתם אינם מפורטים דיים, ואינם כוללים פרטים מספיקים בכל הנוגע לרכיבים של חומר החקירה המאוזכרים ברשימה. לעניין זה, ולאחר שתופנה בקשה כזו, תכין המאשימה תגובה מפורטת אשר תבהיר את החוסרים בנוגע לפרטים הספציפיים אליהם יפנו הסנגורים בבקשתם.

עוד אני מורה, כי הסנגורים יעבירו לב"כ המאשימה רשימה של עדים המוגדרים על ידם כעדים מהותיים. בכל הנוגע לכל עד שיוגדר כעד מהותי, תרכז המאשימה ברשימה נפרדת ועדכנית, את כל חומר החקירה בעניינו, באופן שבו תהיה בידי הסנגורים רשימה עדכנית ומפורטת של חומר חקירה בעניינו של כל עד מהותי, לפחות חודש לפני המועד בו הוא צפוי להעיד. בדרך זו יתאפשר להגנה לוודא כי כל המסמכים קיימים, ובמידת הצורך לפנות בבקשה מתאימה לבית משפט.

ער אני לקושי שמתעורר מביצוע החלטה זו, בכל הנוגע להכנת רשימת חומר חקירה והמשך הדיון, ואולם נראה כי השמירה על זכויות הנאשמים מחייבת במקרה זה בדיקה מדוקדקת של רשימות חומרי החקירה בעניינם, והתאמת סדר שמיעת העדים לבדיקה הפרטנית בעניינו של כל עד ועד, במובן זה שיובטח שעד העולה לדוכן העדים לא יובא לעדות קודם שניתנה להגנה האפשרות לבחון בצורה ראויה את כל המסמכים בעניינו.

מאחר ובמסגרת כתב האישום פורטו כ-270 עדי תביעה, ובנוגע לרובם המכריע אין צורך להמתין להכנת רשימת חומר חקירה המעודכנת, נראה כי ראוי הוא שהצדדים יבואו בדברים, באופן שבו, בתיאום עם המותב הדן בתיק העיקרי, יובאו לעדות קודם לפגרת בית המשפט, עדים אשר בנוגע אליהם אין טענות לחוסרים בחומרי חקירה או ברשימת חומר החקירה, ובכל הנוגע לעדים המהותיים, ייקבע מועד מאוחר יותר לשמיעתם, כאשר הצדדים יפעלו בהתאם לנוהל שפורט לעיל.

יובהר כי אינני מתערב באופן ניהול שמיעת הראיות בהליך העיקרי, ואולם על הצדדים להסדיר את השלמת רשימת חומר החקירה, הן הכללית והן בנוגע לכל עד, באופן שיאפשר מחד שמיעה יעילה של הדיון, ומאידך יבטיח שזכויות נאשמים לא ייפגעו, וכן שלא יהיה צורך להחזיר בעתיד עדי תביעה שסיימו את עדותם, כדי להעיד שוב עקב חשיפת חומר חקירה חדש שלא היה בידי ההגנה (ואולי אף בידי התביעה) קודם לעדות. המזכירות תשלח עותק ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, כ"ג אייר תשע"ג, 03 מאי 2013, בהעדר הצדדים.